

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za šport

POMEN ŠPORTNIH DEJAVNOSTI V OKVIRU DRUŽINSKEGA CENTRA MALA ULICA

Diplomsko delo

NEŽA ADAMIČ

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Športna vzgoja

**POMEN ŠPORTNIH DEJAVNOSTI V OKVIRU DRUŽINSKEGA CENTRA
MALA ULICA**

DIPLOMSKO DELO

MENTORICA
prof. dr. Mateja Videmšek
RECENZENT
prof. dr. Damir Karpljuk

Avtorica dela
NEŽA ADAMIČ

Ljubljana, 2013

Zahvaljujem se

mentorici prof. dr. Mateji Videmšek in prof. dr. Damirju Karpljuku,

staršem in sestrama,

Jani, Vilji in Ani, za podporo in pomoč pri delavnicah

ter vodji Družinskega centra Mala ulica, Evi Strmljan Kreslin!

Ključne besede: *improvizirani pripomočki, gibanje, ustvarjalnost, predšolski otroci, DC Mala ulica, pokrito igrišče.*

POMEN ŠPORTNIH DEJAVNOSTI V DRUŽINSKEM CENTRU MALA ULICA

Avtorica: Neža Adamič

Število strani: 38

Število slik: 13

Število virov: 18

POVZETEK

V prestolnici se je januarja 2013 odprlo novo igrišče Družinski center Mala ulica, ki se od drugih razlikuje po svojem pestrem programu za otroke ter po inovativni opremi samih prostorov, hkrati pa je postavljen v hišo, zato se lahko otroci igrajo ne glede na vremenske razmere. Trenutno je njihov gibalni program skromen, zato smo se odločili, da bomo v diplomskem delu predstavili nekaj primerov delavnic, iger, ki bi bile primerne za ta prostor. Vse igre temeljijo na uporabi odpadnih materialov, predelanih v športne namene. Igre so prilagojene starostni stopnji predšolskih otrok, na koncu pa v igre vključimo tudi medpodročno povezovanje, s čimer pri otrocih vplivamo na celostni razvoj.

Z delavnicami smo se predstavili tudi na festivalu »Igraj se z mano«, kjer smo ugotovili, da igra otroku pripomore k samozavesti. Zato so delavnice, kjer si otroci sami naredijo pripomočke, ki jih bodo uporabili v športne namene, zelo pozitivne in vredne spodbujanja.

Key words: *improvised sport equipment, movement, creativity, preschool kids, Family center Little street, indoor playground.*

MEANING OF SPORT ACTIVITIES IN FAMILY CENTER LITTLE STREET

Author: Neža Adamič

Number of pages: 38

Number of pictures: 13

Number of sources: 18

ABSTRACT

In January, 2013 a new playground was opened in our capital city. They named it Family center Little street. They are different from others by their attractive program for kids and by their special interior designed rooms. They are located in an old but renovated house in the city centre, so visitors can come and play in any weather condition. We found out, that their sport field is really poor. We thought that with our diploma project, we can invest something in this family centre. So this work contains different workshops, which are based on a waste materials usage such as papers, paperboards, used clothes etc. and turning them into sport equipment. Games are adopted to preschool kids and at the end we also include interactive connections to sport, so we encourage kids integral development.

Few of our workshops we presented on a festival named »Play with me«, where we found out, that play is really important for kid's self confidence. So in conclusion, the workshops, where kids make their own toys, sport equipment has a positive influence and they are worth to promote.

KAZALO

1 UVOD	9
1.1 DRUŽINSKI CENTER MALA ULICA.....	10
1.2 CILJI IN NAMEN DIPLOMSKEGA DELA.....	12
2 DEJAVNOSTI Z UPORABO IMPROVIZIRANIH ŠPORTNIH PRIPOMOČKOV	14
2.1 IZDELAVA IMPROVIZIRANIH ŠPORTNIH PRIPOMOČKOV	14
2.2 PRIMERI DEJAVNOSTI OD 1. DO 3. LETA	18
2.3 PRIMERI DEJAVNOSTI OD 4. DO 6. LETA	24
2.4 MEDPODROČNO POVEZOVANJE V DC MALA ULICA	27
2.4.1 Gibanje in družba	28
2.4.2 Gibanje in jezik	29
2.4.3 Gibanje in umetnost.....	30
2.4.4 Gibanje in narava.....	32
2.4.5 Gibanje in matematika	33
3 SKLEP	35
4 VIRI.....	37

KAZALO SLIK

<i>Slika 1.</i> Pročelje in vhod v DC Mala ulica.....	11
<i>Slika 2.</i> Največji prostor za delavnice v DC Mala ulica.....	12
<i>Slika 3.</i> Glavni prostor s kavarnico na koncu za otroke in odrasle.	12
<i>Slika 4.</i> Plastenka praznega mehčalca in zgornji del s pokrovčkom (lahko nadomesti stožec).....	16
<i>Slika 5.</i> Škatla nadomesti koš.	16
<i>Slika 6.</i> Papirnata žogica in kij, narejen iz časopisnega papirja.	17
<i>Slika 7.</i> Otrok meče v cilj (koš).....	20
<i>Slika 8.</i> Otrok igra improvizirani baseball.	21
<i>Slika 9.</i> Piramida.	22
<i>Slika 10.</i> Sonožni skoki z vrečo na nogah.	23
<i>Slika 11.</i> Aladin.	23
<i>Slika 12.</i> Nogomet.	26
<i>Slika 13.</i> Jaz in moje prijateljice, ki so pripomogle k EKO športni delavnici.	35

1 UVOD

Otrokova potreba po igri in gibanju je nespremenljivo dejstvo že od nekdaj. Otroci se že od samega rojstva seznanjajo z različnimi oblikami gibanja in med gibanjem spoznavajo okolje, prostor in čas, v katerega so dani, najbolj pa samega sebe. Da je otroku spoznavanje novih dimenzij, v katerih živi, zanimivejše ter privlačnejše, se poslužujemo raznih iger. Način igre ter uporaba pripomočkov pa je povezana s starostjo, okoljem in posebnostmi otroka. Mama lahko z otrokom že kmalu po porodu izvaja določene gibalne vaje, ki pozitivno vplivajo na otrokov razvoj, hkrati pa razvija tudi svoje gibalne sposobnosti ter krepí vez s svojim novorojenčkom. Otrok skozi igro razvija in pridobiva izkušnje, ki vplivajo na kasnejši razvoj njegovih funkcij in sposobnosti.

Vključevanje predšolskih otrok na primerne igralne površine je za njegov nadaljni razvoj nadvse koristen. Namreč t.i. igrišča niso namenjena le individualno otroku, temveč oblikujejo skupaj s skrbniki prijetno socialno okolje, kjer se otroci že pred vstopom v šolo srečajo z integracijo v socialno okolje, skrbniki pa delijo izkušnje oz. navezujejo stike med seboj ali pa se igrajo z otroki. Igrišča večinoma temeljijo na premagovanju raznih ovir, prilagojenih določeni starostni kategoriji. V predšolskem obdobju je otrokov domišljjski svet izjemno močan, zato je pomembno, da otroci dejavnosti izvajajo v obliki igre – tako je uporaba igralnih pripomočkov in njihov učinek na otroke večji. Sposobnosti, ki jih otroci ne osvojijo že v zgodnjem otroštvu oz. pravočasno, jih kasneje mnogo težje ali pa jih sploh ne (Videmšek in Jovan, 2002).

Dobra igrišča nudijo pester izbor igralnih pripomočkov, ki otroka spodbujajo h kreativnosti, igri, gibanju, socializaciji, ipd. V središču Mestne občine Ljubljana se je na novo odprlo »pokrito igrišče« Družinski center Mala ulica¹. Njihov koncept temelji na druženju skrbnikov in njihovih otrok v prijetnem prostoru, ne glede na vremenske razmere, ki so zunaj štirih sten. Namenjen je predvsem predšolskim otrokom, seveda je tudi varno in zanimivo opremljen. Takšna igrišča so v tujini že precej poznana in razširjena, pri nas pa smo se do danes v Ljubljani s podobnimi srečali le v nakupovalnih središčih. Tam so igrišča manjša in so zasnovana za nekakšno varstvo otrok med tem, ko so skrbniki po nakupih. Njihova bistvena pomankljivost je v tem, da so otroci prepuščeni samim sebi, kar je lahko nevarno. Ponavadi je le ena oseba zaposlena za varnost, otrok pa lahko pride več kot jih je zmožna ta oseba nadzorovati. V mestno igrišče obiskovalci pridejo z drugim namenom in sicer z zavedanjem, kako pomembno je preživljanje prostega časa z otroki, hkrati pa je to najboljši prostor, kjer lahko svoje starševske izkušnje delijo z drugimi ter opazujejo svoje otroke kako napredujejo in se vključujejo v drugačno okolje. V Mali ulici organizirajo tudi pester program delavnic, ki jih vodijo strokovni delavci, ki skrbnike bogatijo z dodatnim znanjem skrbništva, otroci pa razvijajo svojo kreativnost s poslušanjem pravljic, učenjem angleščine, organizirane pa imajo tudi športne delavnice, kot so vadba za mamice z dojenčki, ATM po Feldenkrais² metodi, plesne delavnice ipd.

Ko smo se odločali za tematiko diplomskega dela, je bil program delavnic manj športno obarvan. V diplomskem delu bomo predstavili dve delavnici, kateri bi lahko vključili v takšen prostor. Obe temeljita na uporabi odvečnih in odpadnih materialov. V prvem delu smo delavnice opredelili glede

---

¹ Družinski center Mala ulica – v nadaljevanju DC Mala ulica

² ATM (Awareness Through Movement – ozaveščanje skozi gib) po Feldenkrais metodi je način učenja, z učenjem svobodnega, enostavnega giba, ki deluje na centralno živčni sistem. S to metodo izboljšamo bolj racionalno uporabo našega telesa, hkrati pa pozitivno vpliva na počutje in zdravje. ATM lekcije se izvajajo v skupini (Romih, 2013).

na starostno stopnjo do treh in do šestih let. V drugem delu pa so v igre vključena medpodročna povezovanja s področij matematike, družbe, jezika, narave in umetnosti. Drugi del je prilagojen otrokom od 3. do 6. leta, igre pa je moč prilagoditi tudi mlajšim generacijam.

Prostor za igro otrokom nudi sproščanje dodatne energije, zadovoljitev potrebe po gibanju in navezovanje socialnih stikov ter integracije skozi sam proces igre. Igrala so konstruirana tako, da otroci med seboj sodelujejo ter skupaj dosegajo cilj. Med različnimi igrami otroci spoznavajo smisel in pomen upoštevanja pravil ter spoštovanja in upoštevanja različnosti. Otrok razvija tudi ustvarjalnost, ko skozi različne postopke izdeluje »svoje igralo«, pri čemer se srečuje z raznimi izzivi, čustvi in občutki (Videmšek in Pišot, 2007).

Igra, ki se izvaja v skupini, je za mlajše otroke bolj zabavna kot individualna. Pri igrah, kjer je potrebno sodelovanje in ne tekmovalnost (izdelava športnih pripomočkov), otroci na prijeten in dinamičen način razvijajo svoje gibalne in funkcionalne sposobnosti ter osvajajo različne gibalne vzorce. Med seboj se posnemajo, prihajajo do novih spoznanj o sebi in drugih, si ustvarjajo čustven odnos do skupine in svojih dejanj. Otroci med seboj sodelujejo, se prilagajajo ciljem skupine ter spoštujejo pravila igre. Tisti otroci, ki so manj komunikativni, dobijo priložnost, da se pogovarjajo in spoznajo z vrstniki – nasprotno pa tisti, ki so bolj dominantni, postanejo pod vplivom družbe podrejeni. Otroci med seboj razvijajo medsebojno pomoč ter spoznavajo in spoštujejo različnost. Večinoma se otroci v igri povsem sprostijo, zmanjšajo se jim nekateri strahovi, kot so strah pred govorjenjem pred skupino, z novimi otroki, strah pred zagovarjanjem stališč ipd. (Jurak, 1999, v Zimstein, 2008).

Vsak otrok preizkuša svoje sposobnosti, odkriva svoja nagnjenja in interese na športnem, glasbenem, literarnem, likovno ustvarjalnem ali drugem področju. Uveljavi jih lahko le s svojo dejavnostjo ter ob motivaciji in spodbujanju staršev, vzgojiteljev ali učiteljev (Lipar, 1989).

1.1 DRUŽINSKI CENTER MALA ULICA

Mestna svetnica Eva Strmljan Kreslin se je že pol drugo desetletje zavzemala za ureditev mestnega pokritega igrišča oziroma družinskega centra, kjer bi se lahko družile mame na porodniškem dopustu, ko zunaj sneži, dežuje ali pa je prevroče. Sprva so bili predvideni prostori za Gospodarskim razstaviščem, vendar pa so se stvari uresničile šele v tem županskem mandatu. 24. januarja 2013 je Ljubljana dobila prijeten ambient za druženje najmlajših in njihovih skrbnikov – Družinski center Mala ulica, ki se nahaja v povsem prenovljeni stavbi nekdanjega kopališča na Prečni ulici. Center deluje v sklopu Javnega zavoda Mladi zmaji, ki ga financira Mestna občina Ljubljana (»Prvi družinski center v Sloveniji«, 2013).

Slika 1. Pročelje in vhod v DC Mala ulica.

Podobnih materinskih centrov je največ v Nemčiji, kjer so jih začeli ustanavljati konec 80. let prejšnjega stoletja v okviru študijskega projekta in so zelo razširjeni. Veliko jih deluje na Češkem, nekaj tudi na Poljskem pa tudi v severni Italiji in Avstriji, vendar običajno delujejo v prostorih, ki jim jih nameni lokalna skupnost. »So zelo osnovno opremljeni, pogosto tudi ob pomoči uporabnic. Drugi podoben tip centrov pa so tako imenovani otroški muzeji, kakršen je Zoom na Dunaju, pri nas pa je podoben v Celju³. Ljubljansko Mestno igrišče je nekakšna mešanica med tema dvema tipoma, upala bi si trditi, da je celo bolj domišljeno kot Zoom, ki je morda nam najbližja referenca,« pravi ustanoviteljica ga. Kreslin v intervjuju z Bojc (2013).

Celoten objekt je oblikovan po zamisli arhitekta Mateje Panter in Špele Kuhar. Oblikovanje je unikatno, premišljeno in varno. Vsi materiali so pralni, mehki, vogali zaobljeni in vrata opremljena s posebnimi varovali (Cah, 2013).

Na njihovi spletni strani (www.malaulica.si) je naveden program, katerega nudijo v tekočem mesecu. Program pa je dopolnjen z opisom vsake delavnice, te pa pokrivajo različna področja. Organizirajo pogovore za mame po porodu, vadbo za malčke in njihove mame, razne ustvarjalne delavnice kot so rišemo z Zoro Stančič ter slikarske delavnice. Na njihovem programu so tudi delavnice, ki pripravijo bodoče mamice na porod. Nudijo tudi varstvo otrok in praznovanja rojstnih dni, v času poletnih počitnic pa počitniško varstvo in animacije. Lahko bi rekli, da je namen Male ulice smiselno oblikovana celota, ki uči bodoče in trenutne mame ter ostale družinske člane, kako se soočiti in kakovostno preživeti dragocen čas z otrokom, dokler prvič ne prestopi šolskega praga.

³ Imenuje se Hermanov brlog in deluje pod okriljem Muzeja novejšje zgodovine Celje, od leta 1995 dalje. Vsa oprema in celotna postavitve je didaktično naravnana in prilagojena osnovnošolski mladini (»Otroški muzej Hermanov brlog«, 1995).

Običajno se športne delavnice ali pa tiste, ki zahtevajo večjo prostorsko kapaciteto, izvajajo v sobi, ki je temu namenjena. Naša delavnica bi morala biti izvedena v tem prostoru, saj je večji in varen.

Slika 2. Največji prostor za delavnice v DC Mala ulica.

Njihove storitve so sicer plačniške, vendar so cene zelo prijazne potrošniku. Enkratni obisk (skrbnik z otrokom) znaša le 2 evra, mesečna vstopnica 8 evrov, letna karta pa zgolj 32 evrov. Nekatere delavnice znotraj centra so vključene že v ceno obiska, druge pa so plačljive.

Njihov cilj je postati osrednje srečevališče in informacijska točka mladih družin v prestolnici. Delovni čas je ves teden od 9. do 19. ure, ob vikendih pa od 10. do 18. ure. Upajo, da se bo njihova dejavnost razširila tudi na četrtne mladinske centre v Ljubljani in da bodo postali zgled za podobne projekte po vsej Sloveniji.

Slika 3. Glavni prostor s kavarnico na koncu za otroke in odrasle.

1.2 CILJI IN NAMEN DIPLOMSKEGA DELA

V pričujočem delu je naš cilj predstaviti zabavne, učinkovite in preproste športne igre, z uporabo minimalnih materialnih pogojev. Vsi pripomočki, elementi, ki so spodaj navedeni so skoraj vedno na voljo. Zato so takšne igre primerne za okolja, ki prvotno niso namenjena gibalnim aktivnostim ter

nimajo tipičnih športnih pripomočkov, kot so različne žoge (nogometna, odbojgarska, medicinska,...), hokejske palice, veliko igrišče, mreža, stožci, loparji ipd. Izberemo predmete, ki jih lahko vsak prinese od doma, nato pa jih pod skupno streho, v Mali ulici, funkcionalno uporabimo v športne namene.

Namen diplomskega dela je tudi ta, da si razširimo obzorja s področja improviziranih športnih pripomočkov. Naj izgovor, da nekateri prostori nimajo dovolj in primernih materialnih pogojev, ne postane stalnica. Na koncu trpijo otroci, ki so prikrajšani za igre, učitelji/animatorji/skrbniki pa sedijo križem rok. V današnjem času, ko smo postavljeni v globalno krizo in živimo v državi, ki je v velikem finančnem primankljaju, zato bo javnega denarja, namenjenega športnim pripomočkom še manj. Za vsakega posameznika je torej dobro, da stvari prime v svoje roke in sledi ciljem ne glede na stanje. Če želi otrok doma igrati košarko, ni potrebno odhiteti v trgovino in kupiti koš, temveč ga lahko sami naredimo! Te vzorce je mogoče prenesti v vsak prostor, med vse otroke.

Glavni cilj diplomskega dela je na zabaven način otrokom približati športne dejavnosti. Cilj je predstaviti več delavnic, ki bi bile primerne za umestitev v DC Mala ulica, hkrati pa otroke opozoriti in naučiti ekološkega obnašanja že v predšolskem obdobju.

2 DEJAVNOSTI Z UPORABO IMPROVIZIRANIH ŠPORTNIH PRIPOMOČKOV

Skrb za okolje je čedalje večjega pomena. Ker je na planetu Zemlja vedno več ljudi, je posledično tudi več smeti. Veliko predmetov smatramo za odpadke, saj smo jih kupili v trgovini z nekim namenom in ko je ta izkoriščen, jih vidimo kot neuporabno stvar, ki je le še za v smeti. Pogosto pa je prej imenovana smet lahko z malo domišljije še bolj uporabna, tudi zabavna, če se tega zavemo še preden roma v smeti.

Za izvajanje športnih dejavnosti lahko pogosto uporabimo doma narejene pripomočke oziroma tiste, ki jih otroci izdelajo sami ali pa jih izdelajo na delavnici v DC Mala ulica. Otroci v igri uživajo še toliko bolj, saj so si pripomočke izdelali sami. Njihovo izdelovanje pripomore tudi k temu, da lahko starši doma s svojimi otroki preživijo marsikatero prijetno in ustvarjalno urico, ki se lahko pozneje nadaljuje v gibalno dejavnost (Videmšek, Tomazini in Grojzdek, 2007).

Otroke lahko s pametno reciklažo predmetov seznanimo že v zgodnjem razvojnem obdobju. Preden pa bolj ali manj uporabni odpadki dočakajo smetnjak, jih lahko izkoristimo ter predelamo in preobrazimo v različne zabavne, pisane, nenavadne pripomočke, s katerimi se igramo. Tako spodbujamo njihovo domišljijo, kreativnost, iznajdljivost in še marsikaj, kar se malčkom odvija v glavi med ustvarjanjem. Otrok se kasneje, ko ustvari, predela materiale tudi začne zavedati, da več truda kot bo vložil, boljša bo nagrada – igrača, s katero se bo kasneje igral. Otroci se začnejo zabavati že, ko v roke vzamejo škarice in lepilo, zato je takšna popestritev prostega časa, zanimiva tako za otroke, kot njihove starše.

Pogosto se vzgojitelji/-ce ali skrbniki izogibajo raznovrstnim športnim aktivnostim zaradi pomanjkanja športnih pripomočkov. Vendar to ne bi smel biti izgovor, da otroka raje posedemo pred televizijo ali pa ga zamotimo z že ustaljenimi igralnimi pripomočki. Okoli nas je veliko pripomočkov, s katerimi lahko popestrimo in izvedemo gibanje z otrokom. Ker se je danes človek gibalno »polenil«, je toliko bolj pomembno, da otroka že v predšolskem obdobju navadimo na potrebo po gibanju, da jo bo izpolnjeval še celo življenje. To obdobje je odskočna deska za nadaljnjo kakovost življenja (Videmšek, Tomazini in Grojzdek, 2007).

V nadaljevanju vam želimo predstaviti improvizirane športne pripomočke, ki jih lahko naredi vsak doma, v vrtcu ali v podobnih igralnicah kot je DC Mala ulica. Narejeni so iz odpadnih materialov ali drugih polomljenih in neuporabnih pripomočkov. Te pripomočke uporabljamo za razvoj gibalnih sposobnosti otrok, za ustvarjanje različnih temeljnih znanj in razvijanje osnovnih gibalnih konceptov.

2.1 IZDELAVA IMPROVIZIRANIH ŠPORTNIH PRIPOMOČKOV

Otrok v prvih letih življenja največ časa preživi v družbi skrbnikov, zato je v veliki meri od njih odvisno, koliko in kako bo skozi igro razvijal svoje gibalne sposobnosti. Doma se vedno najde nekaj pripomočkov, kateri se lahko uporabijo kot sredstvo za popestritev gibanja.

Spodaj je navedenih nekaj primerov, idej, ki nas že z majhno mero ustvarjalnosti pripeljejo do zabavne športne igre, v katero so vključeni tako otroci kot starši. Menim, da so vse igre primerne za umestitev v program DC Mala ulica, saj so preproste, koristne in ne zahtevajo posebnih prostorskih kapacitet. Koristne so za starše, ki po zaslugi takšnih delavnic dobijo navdih tudi v domačem okolju. Ugotovijo, da pravzaprav živijo med samimi igračami, katere je potrebno le opaziti ter jih koristno uporabiti. Prepletenost gibanja in druženja je za vse družinske člane nedvomno prijetno in koristno za preživljanje prostega časa.

Positivne lastnosti ročno izdelanih pripomočkov so v tem, da jih lahko prilagodimo otroku. Po lastni želji lahko prilagajamo velikost, težo, obliko, namen pripomočka. V trgovinah kupljene igrače pogosto ne ustrezajo otrokovim sposobnostim, saj niso vsi otroci pri določeni starosti na enaki gibalni ravni. Tako so tovrstni pripomočki primerni tudi za otroke s posebnimi potrebami. Otroci, ki imajo strah pred lovljenjem žog, da se ne bodo poškodovali, si bodo raje podajali žogico, narejeno iz volne, volnen klopčič ali časopisno žogo in s tem postopoma izgubili strah pred lovljenjem žog (Werner in Simmons, 1990).

Ustvarjanje se lahko začne že z iskanjem predmetov, ki jih bomo uporabili, zato je koristno, da se v lov na zaklad vključi tudi otrok. Za najmlajše so primernejši raznobarni pripomočki z različnimi motivi (živali, sadje, predmeti...), pri starejših predšolskih otrokih pa lahko uporabimo številke in črke. Otroke ves čas spodbujamo, naj ustvarjajo kot jim narekuje domišljija. Skozi ustvarjanje se otrok spoznava tudi z različnimi materiali ter odnosom do njih. Hkrati pa z ustvarjanjem razvijamo tudi miselne procese, skozi katere otrok prehaja med ustvarjalnimi stopnjami (Videmšek, Tomazini in Grojzdek, 2007).

Pri ustvarjanju lahko pride tudi do kakšne nezgode, saj imamo opravka s predelavo predmetov. Da se temu v čim večji meri izognemo, je priporočljivo, da se uporabljajo škarjice z zaobljeno konico, lepila, ki so neškodljiva, čisto in dobro oprano plastično embalažo, pri kateri tudi poskrbimo, da nima ostrih robov (npr. odrezana polovica plastenke). Takoj izločimo ali pa nadzorujemo pripomočke, ki lahko škodujejo otrokovemu zdravju.

ODPADNI MATERIALI (Videmšek, Tomazini in Grojzdek, 2007)

JOGURTOV LONČEK

Lončki različnih velikosti in barv. Pokrovčke odstranimo ter lonček dobro umijemo. Lonček lahko naredimo tudi iz tetrapaka, odrasli naj odrežejo vrh. Nato lahko uporabimo lončke, kot nam narekuje domišljija. Lahko jih porišemo, zlepimo, uporabimo za vazo, kot stojalo za barvice, ipd. Jogurtovi lončki so priročni, saj ne zavzamejo veliko prostora za shranjevanje. Previdni moramo biti, če lonček počti, da ga vržemo v smeti preden se kdo ureže.

PLASTENKA

Priporočljivo je, da imamo zraven plastenke tudi zamaške, vendar ni nujno. Namesto plastenke lahko uporabimo tudi plastične lončke za marmelado, 4-litrške plastenke z ročajem (mehčalec), ipd. Tudi plastenke je potrebno dobro umiti in posušiti. Lahko jih naredimo privlačnejše za oči z različnimi

poslikavami. Pollitrške plastenke lahko napolnimo s peskom ali vodo ter jih uporabimo za uteži. Večje plastenke lahko narežemo na 3-5 cm široko in jih uporabimo kot podstavke za žoge.

Slika 4. Plastenka praznega mehčalca in zgornji del s pokrovčkom (lahko nadomesti stožec).

BALONI

Balone lahko kupimo različnih barv in oblik, zato so za otroke že od samega začetka zanimivi. Za odbijanja in podajanja so boljši okrogli baloni. Če pa z njimi plešejo ali pa na njih rišejo, jih nosijo, oblika ni tako pomembna. Dobro je imeti nekaj rezervnih balonov, da ne pride do problema, če eden počí.

KARTONASTE ŠKATLE

Škatle so zelo različnih oblik – od velike, v kateri smo kupili televizijo, do manjše in najmanjše, v kateri je mama kupila kremo za obraz. Uporabimo lahko prav vse oblike škatel. Lahko jih namestimo za gol ali koš, z njimi gradimo tunele, pasti, ovire. Lahko jih uporabimo za tarče, kamor ciljamo. Manjše škatle lahko uporabimo kot kocke, za predajo štafete ali pa jih uporabimo namesto žoge za nogomet.

Slika 5. Škatla nadomesti koš.

STAR PAPIR

Z zbiranjem starega papirja danes nimamo veliko dela. Na voljo so reklamni katalogi, prebrani časopisi, uporabljen darilni papir, ipd. Zato je toliko boljše, ko se na koristen način znebimo te navlake. Star časopisni papir lahko uporabimo tudi kot zavijalni papir za darilo, s čimer pokažemo svojo ustvarjalno žilico in pozitivno drugačnost. Lahko se uporabi tudi kot modni dodatek, otroci se v velike časopisne liste oblečejo in se sprehodijo po modni pisti ali pa si ga postavijo na glavo in z lepo držo pazijo, da jim ne pade na tla. V igri pa časopisni papir zmečkamo v kroglico in ga lahko uporabimo za žogo.

Slika 6. Papirnata žogica in kij, narejen iz časopisnega papirja.

KARTONASTI TULCI

Kartonasti tulci naj bodo različnih dolžin. Najhitreje lahko zberemo tulce toaletnega papirja in papirnatih brisač, uporabimo pa lahko tudi tulce od aluminjaste folije in darilnega papirja. Tudi tulce lahko poljubno pobarvamo, jih okrasimo ter jih s tem naredimo privlačnejše za igro. Nadomestijo lahko čarobno palčko ali pa z njimi in po njih bobnamo. Lahko postanejo tudi stojalo za barvice, ali pa iz njih naredimo rožice.

BRISAČE IN RJUHE

Vsak ima doma kakšen star kos blaga, rjuho ali neuporabno brisačo. Te predmete prav tako lahko uporabimo za igro. Narežemo trakove in imamo rutke. Iz brisač lahko naredimo markirne majčke ali pa jih uporabimo pri ustvarjanju z ritmom ali gibom. Večje rjuhe lahko uporabimo kot padalo. Najboljše pa je, ker lahko po njih rišemo ter jih razrežemo kakor želimo.

STARE NOGAVICE

Vsi vemo, da nogavice nimajo neskončne življenjske dobe. Prej ali slej se nam strga na prstu ali peti tako, da jih ne obujemo več. Tudi s hlačnimi nogavicami je tako, da se strgajo še mnogo prej kot navadne bombažne nogavice. Lahko pa postanejo zabaven igralni pripomoček. Iz njih lahko izdelamo žogice, riževe vrečke ali pa si jih privežemo na noge, lahko pa jih uporabimo za rep. Postanejo lahko tudi povezovalna vez med parom.

VRVI

Vrvi so različnih dolžin in debelin. Vsaka nam lahko pride prav. Uporaben je lahko tudi klobčič volne namesto žoge ali pa stara elastika. Vrv se lahko uporabi namesto kolebnice (primerna debelina je 8 mm) ali pa z njo vežemo noge, po njej plezamo, naredimo pajkovo mrežo ali pa jo vlečemo. Pod napeto vrvjo lahko otroci plešejo limbo ali pa skačejo čez jarek, ki ga uprizorimo z vrvjo.

ODSLUŽENI ŠPORTNI PRIPOMOČKI

Po določenem času uporabe športnih pripomočkov se le-ti uničijo. Žoge počijo, loparji se polomijo, obroči tudi. Še vedno pa jih lahko koristno uporabimo. Počene žoge lahko prerežemo na polovico in jih uporabimo za označevanje prostora ali kot pokrivalo. Polomljene loparje lahko uporabimo za pihanje mehurčkov iz milnice ali pa pri igrah, kjer z njimi prenašamo predmete. Lahko pa mrežo izrežemo ter lopar uporabimo za koš. Polomljene obroče zlepimo. Uporabimo jih predvsem za označevanje prostora, lahko tudi pri gimnastičnih vajah – prepričati se moramo, da je uporaba varna. Postavimo jih lahko v dva stožca in jih uporabimo kot ovire pri plazenju. Lahko pa naredimo tunel – večje blago (pribl. 5x6 m, odvisno od premera obroča) sešijemo po dolžini, na eni strani pa prišijemo obroč. Tako dobimo vhod v tunel.

2.2 PRIMERI DEJAVNOSTI OD 1. DO 3. LETA

Videmšek, Berdajs in Karpljuk (2003) menijo, da v drugem letu starosti še vedno prevladujejo funkcijske oblike igre (ponavljanje gibalnih aktivnosti in aktiviranje organov za percepcijo), vendar so že naprednejše. Otrok postopno že začne tekati, se vzpenjati po stopnicah, metati predmete ipd. Vendar pa je način igre v teh letih še zelo pogojen z razvojno stopnjo, zato je igre vedno potrebno prilagoditi sposobnostim otroka. Otroci postopoma nadgrajujejo gibalne vzorce, pogosto pa z njimi želijo oponašati odrasle – predstavljajo predmete z enega na drugo mesto, zlagajo kocke, odraslim navidezno skuhamo in postrežemo kavo ipd. Radi pa se poslužujejo tudi eksperimentalnih iger, ki se kažejo kot mečkanje papirja, trganje, oblikovanje ipd. Vključevanje odraslih v igro z otroki je pomembno, saj mu ponujajo optimalne pogoje za učinkovitejši razvoj, hkrati pa ga usmerjajo k novim, miselno zahtevnejšim dejanjem. Navsezadnje pa preprečujejo, da se otrok ne poškoduje.

Do tretjega leta naj bi otrok uspel osvojiti vse naravne oblike gibanja (hoja, tek, lazenje, plazenje, skoki, poskoki, dviganje, nošenje, valjanje, potiskanje, vlečenje, metanje, lovljenje), prisotne pa so tudi že nekatere druge, nadgrajene gibalne naloge, kot so osnovni elementi športnih zvrsti (Videmšek in Visinski, 2001).

Še nekaj nasvetov, da bo gibanje varnejše in zanimivejše (Videmšek, Berdajs in Karpljuk, 2003):

- ❖ *Gibalne naloge naj se izvajajo skozi igro.*
- ❖ *Naj bojo enostavne, oziroma prilagojene otrokovim sposobnostim.*
- ❖ *Držimo se načela postopnosti (od lažjih k težjim vajam).*
- ❖ *Otroka ne silimo h gibanju, če se ga je že naveličal. Izvajamo ga toliko časa, dokler kaže zanimanje.*

- ❖ *Gibalne naloge naj bodo raznolike, da bo otroku zanimivo.*
- ❖ *Izvajamo čim več elementarnega gibanja (plazenje, lazenje, skoki, tek, plezanje, kotaljenje...).*
- ❖ *Otrok naj bo v času igranja spočit in zdrav.*
- ❖ *Oblečen naj bo udobno, priporočljivo je tudi, da je brez nogavic, da mu ne drsi.*
- ❖ *Pri roki naj ima vedno nekaj tekočine, za žejo.*

V nadaljevanju je napisanih nekaj idej (Videmšek, Karpljuk in Berdajs, 2003), kako z otroki preživeti kvaliteten prosti čas! Vse igre so sestavljene tako, da se jih da sproti in glede na materialne pogoje prilagajati (namesto igrač – žoga, namesto časopisnega papirja – tenis žogica, ipd.).

Delavnice so napisane tako, da mora biti vsak otrok pod nadzorom skrbnika, ki ga vodi skozi prvi del ustvarjanja in mu kasneje razloži pravila igre. Lažje igre, po presoji vzgojitelja/-ce, animatorja/-ke, so lahko izvedene pod strokovnim vodstvom, brez prisotnosti skrbnikov, v manjših delovnih skupinah. Zato je takšen tip delavnic primeren za umestitev v DC Mala ulica, saj kombinirajo delavnice, kjer so prisotni starši ali pa ne. Temu primerno se da prilagoditi vsako delavnico.

▪ SADEŽI

Cilj: prepoznavanje barv, razvijanje ročnih spretnosti.

Pripomočki: balinčki ali doma poiščemo papir ali pa predmete, ki so različnih barv.

Naloga: po prostoru razmečemo vse barvaste predmete, nato se z otrokom pogovorimo kakšne barve je kateri sadež. Otrok naj pobere vse predmete, ki se ujemajo z barvo sadeža. Npr.: pomaranča je oranžna, zato pobere vse oranžne predmete.

Nasvet: igro lahko prilagodimo tudi tako, da hkrati več otrok išče predmet, katerega mu določimo. Vsakemu določimo drug predmet, vsak poišče svojega.

▪ MET V CILJ

Cilj: razvijanje natančnosti, razvijanje ročnih spretnosti.

Pripomočki: iz starega časopisnega papirja naredimo žogice (zmečkamo časopisni papir), jih pobarvamo z vodenimi barvami ter jih prelepimo z lepilnim trakom. Potrebujemo tudi čimvečje vedro, ki bo naš cilj.

Naloga: narejene žogice mečemo proti cilju – v vedro.

Nasvet: razdaljo med metom in vedrom prilagodimo starostni stopnji. V igro je lahko hkrati vključenih več otrok, ki mečejo v večje vedro. Za malo starejše otroke, lahko nalogo izvedemo v obliki štafetne igre. Namesto vedra, lahko uporabimo katerikoli cilj, ki ga morajo otroci zadeti.

Slika 7. Otrok meče v cilj (koš).

- POSKOKI S PLIŠASTIMI IGRAČKAMI

Cilj: razvijanje koordinacije gibanja nog in krepitev mišic nog.

Pripomočki: plišasta igrača, daljše vrvi.

Naloga: plišasto igračo postavimo med noge in poskusimo skakati kot zajčki, ne da bi nam predmet padel na tla.

Nasvet: da igro popestrimo, z vrvico prej označimo kroge, ovire, znake, v katere moramo skakati. Še vedno pazimo, da nam igrača ne pade na tla. Če je otrok več, lahko popestrimo igro tudi z manjšim tekmovanjem, kjer tekmujejo, kdo skoči v več krogov, ne da bi pri tem izgubil igračo. Če želimo igro popestriti, uporabimo balon namesto igrače.

- RAMA IN BOKI

Cilj: razvijanje koordinacije gibanja nog, razvijanje ustvarjalnosti.

Pripomočki: časopisni papir, tulec toaletnega papirja, prazna plastenka.

Naloga: med ramo otroka in bok odraslega vstavimo predmet in z njim skušamo počasi in previdno prehoditi določeno razdaljo, ne da bi nam pri tem padel predmet na tla. Pomembna je usklajenost.

Nasvet: če sta dva otroka približno enako visoka, si lahko predmet vstavita med rame.

- BASEBAL

Cilj: razvijanje natančnosti zadevanja, razvijanje ročnih spretnosti.

Pripomočki: časopisni papir, daljši tulec, balon.

Naloga: iz časopisa naredimo improvizirano palico, ki bo predstavljala kij in žogico. To žogo postavimo na tulec, otrok pa jo poskusi s kijem čim dlje odbiti (namesto časopisnega kija, lahko uporabimo tulec).

Nasvet: za popestritev in nadgradnjo igre, lahko otroku vržemo manjši balon, katerega skuša v zraku čimbolj natančno odbiti.

Slika 8. Otrok igra improvizirani baseball.

- **LOVLJENJE PO VRVI**

Cilj: razvijanje ravnotežja, pridobivanje občutka za orientacijo, krepitev moči nog, natančnost.

Pripomočki: več daljših vrvi.

Naloga: skupaj z otroki čim bolj prepletemo vrvi v neko zaključeno celoto. Določimo pravilo, da se morajo ob glasbeni spremljavi gibati po vrveh, če ne, padejo v mrzlo vodo. Vrsto gibanja določimo mi (bosa hoja, tek naprej, nazaj, bočno,...)

Nasvet: za popestritev igre, lahko določimo »ribiča«, ki lovi »ribe«. Otroci se po vrvi lovijo. Najboljše je, da so bosi, brez nogavic.

- **PODRI PIRAMIDO**

Cilj: razvijanje natančnega zadevanja, doseganje višje koncentracije/natančnosti (natančnost pri postavljanju piramide iz lahkih jogurtovih lončkov).

Pripomočki: jogurtovi lončki, žogica (mehka ali iz časopisnega papirja).

Naloga: iz jogurtovih lončkov postavimo piramido. Otrok jo skuša podreti s ciljanjem žogice v tarčo.

Nasvet: razdaljo meta prilagodimo starostni stopnji otrok ter njihovim sposobnostim.

Slika 9. Piramida.

- UGANI, POD KATERIM LONČKOM SE SKRIVA PREDMET

Cilj: razvijanje vidnega zaznavanja in pomnjenja.

Pripomočki: trije jogurtovi lončki, predmet, katerega bomo skrili pod lonček.

Naloga: imamo tri jogurtove lončke. Pod enega postavimo predmet in ga pokrijemo. Lončke med seboj dobro premešamo, otrok pa skuša ugotoviti, pod katerim se skriva predmet.

- NATAKAR

Cilj: krepitev mišic rok, razvijanje ravnotežja, razvijanje natančnosti in orientacije v prostoru.

Pripomočki: pladenj ali kuhinjska deska, igrače, lončki z vodo.

Naloga: otroku na pladenj položimo npr. 2 lončka z vodo in eno igračo. Nato nekdo naroči kavo in kozarec vode. Otrok skuša, ne da bi polil vsebino v lončkih, premagati določeno razdaljo.

Nasvet: igro je priporočljivo igrati zunaj, lahko tudi v obliki tekmovanja (štafetne igre). Če smo notri, lahko vodo nadomesti kateri drug predmet (npr. 3 pisala postavimo v lonček).

- VREČA NAMESTO NOG

Cilj: razvijanje koordinacije gibanja in ravnotežja, krepitev mišic nog.

Pripomočki: vreča iz blaga oz. takšna, da se ne strga.

Naloga: otrok naj zleze v vrečo in poskuša hoditi. Vrečo zavežemo skupaj v višini otrokovih kolen ali pa naj jo otrok v rokah drži sam.

Nasvet: v vreči naj poskuša še tekati po prostoru.

Slika 10. Sonožni skoki z vrečo na nogah.

- BOWLING

Cilj: razvijati natančnost zadevanja, razvijati koordinacijo rok in nog.

Pripomočki: plastenke, žogica.

Naloga: plastenke razporedimo v obliki trikotnika. Otrok zakotali žogo in s tem skuša podreti čim več plastenk.

Nasvet: razdaljo izmeta prilagajamo starostni stopnji otrok.

- ALADIN

Cilj: razvijati moč rok in ramenskega obroča.

Pripomočki: rjuha.

Naloga: otrok se vsede na rjuho in se je močno drži. Rečemo mu, da je na aladinovi preprogi. Drugi učenci ga vlečejo po prostoru. Nato se zamenjajo.

Nasvet: če je podlaga neravna ali pa otroci nimajo dovolj moči, pomaga vleči učitelj.

Slika 11. Aladin.

2.3 PRIMERI DEJAVNOSTI OD 4. DO 6. LETA

Za štiriletne otroke (Videmšek, Tomazini in Grojzdek, 2007) so zelo priljubljene elementarne oblike iger. Aktivnosti ne smejo biti monotone, temveč razgibane in preproste. Priporočljivo je, da je vodja animator, učitelj ali starš, saj morajo biti vodeni. Pri petletnikih ni več potreben voditelj, ta naj prevzame vlogo opazovalca. Še vedno morajo biti zelo aktivni, vendar pa postajajo že bolj potrpežljivi in poslušni. Pri šestletnikih pa se izrazito začne pojavljati tekmovalnost, radi sodelujejo pri organizirani vadbi. Ker pa tudi pri teh letih koncentracija še ni velika, je potrebno igre in gibalne naloge sproti spreminjati, da se ne naveličajo prehitro.

Pri starejših predšolskih otrocih ni več potrebna prisotnost staršev pri oblikovanju športnih pripomočkov in izvedbi. Dovolj je en animator (odvisno od števila otrok), ki otrokom poda navodila za izvedbo športnih pripomočkov, jih opazuje in po potrebi pomaga. Je pa priporočljivo, da se delavnice v DC Mala ulica udeležijo tudi skrbniki, saj dobijo navdih za kvalitetnejše preživljanje prostega časa doma.

▪ DAN IN NOČ

Cilj: razvijati hitro odzivnost in koordinacijo v prostoru, utrjevati naravne oblike gibanja (poskoki, tek po vseh štirih, plazenje ipd.).

Pripomočki: jogurtovi lončki.

Naloga: imamo moder in rumen lonček. Ko dvignemo rumenega, otroci prosto po prostoru izvajajo različne/določene oblike naravnega gibanja, se zabavajo in igrajo. Ko dvignemo moder lonček, grejo otroci spat. Hitro se uležejo na tla.

Nasvet: za popestritev imajo lahko otroci med igro na glavi lonček in pazijo, da jim ne pade na tla. Vrsto gibanja na »dan« in »noč« lahko učitelj točno določi in spreminja (se plazijo kot kače, se kotalijo, skačejo ipd.).

▪ KOMBINACIJE GIBALNIH NALOG

Cilj: razvijati moč, koordinacijo gibanja celega telesa in sproščeno izvajati naravne oblike gibanja.

Pripomočki: različno pobarvani jogurtovi lončki ali lončki z opisom gibalnih nalog.

Naloga: Na lončke lahko napišemo gibalne naloge, kjer se gibajo po postajah. Lahko pa določimo barve lončkov kot gibalno nalogo (primer: do zelenega lončka so sonožni poskoki, do oranžnega so skoki po eni nogi, do tretjega pa tečejo vzvratno). Otroci lahko gibanje izvajajo v krogu, lahko pa kot štafetno igro.

Nasvet: gibalne naloge poljubno spreminjamo.

▪ HOKEJ

Cilj: razvijati natančnost in spodbujati timski duh, razvijati vzdržljivost, utrjevati koordinacijo celega telesa.

Pripomočki: stisnjene plastenke, žogica iz časopisnega papirja, dve kartonasti škatli.

Naloga: na označenem igrišču (prostoru) postavimo dva gola (kartonasti škatli). Otroke razdelimo v dve ekipi. Žogo lahko odbijejo samo s platenko in tako skušajo zadeti nasprotnikov gol.

Nasvet: namesto plastenek lahko žogico odbijamo s čevljem. Če je otrok več, jih lahko razdelimo v več skupin in pripravimo turnir. Otroke moramo opozoriti, da plastenek ne dvigujejo s tal, saj lahko pride do poškodb.

- LETNI ČASI

Cilj: razvijati otroško domišljijo, samozavest in utrjevanje znanja o letnih časih, razvijati naravne oblike gibanja in zavedanje telesa v prostoru.

Pripomočki: baloni, flomastri.

Naloga: otroke razdelimo v štiri skupine, toliko kolikor je letnih časov. Vsak dobi svoj balon in nanj nariše miselno povezavo na letni čas, ki je dodeljen njegovi skupini. Nato vsaka skupina z gibanjem predstavi svoj letni čas, drugi pa skušajo ugotoviti za katerega gre.

- AVTOMOBILČKI

Cilj: razvijati koordinacijo gibanja, krepiti moč rok in nog, spoznati osnove cestno-prometnih predpisov.

Pripomočki: večje škatle.

Naloga: eden od otrok se usede v škatlo, drugi ga potiska (po potrebi ga potiskata dva ali trije učenci). Pot jim lahko označimo s prometnimi znaki.

Nasvet: če je več sodelujočih, lahko pripravimo avtomobilsko tekmo. Lahko odrežemo eno stranico škatle, da se otrok potiska sam z nogami.

- NOGOMET V KROGU

Cilj: izpopolnjevati podajanje žoge z nogo in razvijati koordinacijo gibanja nog in natančnost zadevanja cilja.

Pripomočki: večja žoga iz papirja, oblepljena z lepilnim trakom. Po želji tudi pobarvana.

Naloga: otroci stojijo v krogu in se držijo za roke. Z nogo si podajajo žogo, v sredini pa je otrok, ki jo skuša prestreči ne da bi si pomagal z rokami. Če mu uspe, mesto zamenja s tistim, ki je zadnji odbil žogo.

Nasvet: če je otrok več in če želimo igro popestriti, lahko na igrišče dodamo še eno žogo in še enega učenca na sredino kroga.

- KAJ SE SKRIVA V VREČI

Cilj: širiti besedni zaklad, razvijati koordinacijo celega telesa.

Pripomočki: kar se najde doma (papirnata vrečka, kartonasti tulci, žlica, jogurtov lonček, rutka, plastenka, pisalo, kocka ipd.).

Naloga: predmete skrijemo v vrečo (skozi katero se ne vidi predmetov). Otrok seže v vrečo, otipa en predmet, katerega ne sme pogledati. Ostalim ga začne opisovati s primernimi gibi, ne sme govoriti. Tisti, ki ugame, ga zamenja.

- REPKI

Cilj: sproščeno izvajati naravne oblike gibanja ter razvijati koordinacijo gibanja rok in nog.

Pripomočki: rutke oz. širši trakovi, izrezani iz blaga.

Naloga: vsak otrok si za hlače zatakne rutko, ki mora viseti iz hlač kot repek. Določimo dva otroka, ki drugim kradeta repe medtem ko se jima izmikajo. Na koncu zmaga tisti, ki ulovi največ repkov.

Nasvet: lahko določimo različne načine gibanja (po vseh štirih, po eni nogi, sonožni poskoki...). Otroka kradeta repe, medtem pa kotalita ali pa vodita žogo.

- SPLAV

Cilj: razvijati moč in koordinacijo rok.

Pripomočki: večja rutka ali kos blaga.

Naloga: otrok poklekne na ruto, z rokami pa se začne potiskati po reki (označen prostor), nato se obrne in vrne nazaj.

Nasvet: otroci se lahko na takšen način lovijo po prostoru ali pa tekmujejo v obliki štafetnih iger. Otroci se lahko gibajo tudi vzvratno. Na poti jim postavimo različne ovire.

- NOGOMET

Cilj: razvijati koordinacijo nog, razvijati splošno vzdržljivost.

Pripomočki: dva gola (kartonasti škatli) in večja papirnata žoga.

Naloga: otroci se razdelijo v dve skupini, priredimo pravila igre nogometa.

Slika 12. Nogomet.

2.4 MEDPODROČNO POVEZOVANJE V DC MALA ULICA

Življenje današnjih predšolskih otrok je v večini zelo pestro obarvano s številnimi vzgojno-izobraževalnimi aktivnostmi, ki otroku gradijo pomembne temelje za nadaljnje šolsko in izvenšolsko življenje. Otroci hodijo na različne formalne in neformalne oblike izobraževanja, hodijo na tečaje, obiskujejo športna društva, vrtec in nenazadnje je tudi Družinski center Mala ulica lahko odličen kraj, kjer se bogati pomembno obdobje predšolskega otroka. Otrok poleg teoretičnih področij, ki jih spozna za šolskimi klopami, potrebuje tudi veliko količino gibanja, igro, s katero sprošča svojo nakopičeno energijo. Športno udejstvovanje je odlična možnost, da v otrokovo igro vpeljemo tudi ostala pomembna področja, ki jih v tistem času spozna. Poleg gibanja so to področja: narave, matematike, umetnosti, jezika in družbe (Videmšek, Drašler in Pišot, 2003).

Zaradi težnje po celostnem razvoju otroka je čedalje bolj poudarjeno medpodročno povezovanje že pri predšolski mladini. Medpodročne povezave so lahko dvostranske (ko se povezujeta dve področji) in večstranske (povezuje se več področij). Smiselno udejanjanje medpodročnega povezovanja pa je zelo odvisno od skrbnikov, animatorjev, učiteljev ipd. (Videmšek, Drašler in Pišot, 2003). Nekatere raziskave (npr. Humphrey 1990) pa so potrdile tudi učinkovitejše učenje nekaterih praktičnih in teoretičnih vsebin in sicer preko gibalnih aktivnosti in ne s tradicionalnimi metodami (Planinšec, 2000).

Po Kurikulu za vrtce (1999) učenje predšolskega otroka temelji na neposredni aktivnosti in pridobivanju konkretnih izkušenj z ljudmi, stvarmi, razmisleku o dejavnostih in na oblikovanju predstav in predpojmovnih struktur na osnovi prvih generalizacij, na notranji motivaciji in reševanju konkretnih problemov ter pridobivanju socialnih izkušenj.

Z ustreznimi dejavnostmi lahko otroku skozi gibalne vzorce širimo znanje tudi iz drugih področij ter jih skozi igro skušamo logično predstaviti. Skozi te dejavnosti otrok z navdušenjem črpa nova znanja skozi barvne lističe, kjer so napisani letni časi, skozi kocke iz kartona, kjer so napisane številke, s katerimi lahko skozi gibalne vzorce utrjuje in se uči računskih spretnosti. Prav vsako področje lahko povežemo z gibanjem, saj ga lahko zelo prilagajamo, hkrati pa nima točno določenih okvirjev, katerih bi se morali držati.

Gibanje je dobro povezovalno sredstvo z drugimi področji in je eno temeljnih načel kurikula za vrtce. Smiselnost omenjenih povezav pa je v tem, da otrok na svet gleda celostno (Kovač, 2008). V našem primeru nas zanimajo gibalne dejavnosti, ki bi se povezovale z naslednjimi področji: narava, matematika, umetnost, jezik in družba. Ta področja skupaj z gibalnim tvorijo glavne vzgojne cilje za predšolske otroke. S tem, ko otroke maksimalno aktiviramo, lahko pri njih dosežemo največje telesne napore, ne da bi to sploh opazili (Videmšek in Pišot, 2007). V DC Mala ulica bi bilo ta področja smiselno povezati z gibanjem, da so otroci čim bolj vsestransko aktivni. Koncept družinskega centra je celosten, kar pomeni, da vključuje mnogo področij in ne temelji le na enem.

Nadaljnje področje je namenjeno predvsem starejšim predšolskim otrokom, starim štiri do šest let, saj so igre že bolj kompleksne in miselno abstraktnejše. Še zmeraj je poudarek na uporabi improviziranih pripomočkov, katere lahko z malo iznajdljivosti vključimo skoraj v vsako igro.

2.4.1 Gibanje in družba

Otrok skozi gibalne igre spoznava svet, ki ga obdaja. Skozi igro, lahko otrokom prikažemo različna okolja, jih spoznamo z različnimi ljudmi, vse to z malo domišljije. Otrok se skuša z njimi poenotiti, jih oponašati tako, da se v igro čim bolj vživi.

S pojmom družba se otrok spozna že v trenutku, ko mora delovati v neki skupini in se ji prilagajati. Takrat spoznava družbo, ki ga obdaja skozi igriv in zanimiv način. Z raznimi igrami pa lahko otroke vključujemo tudi v širšo družbo tako, da intenzivneje vključujemo kulturno dediščino, običaje, pesniška dela ipd.. Obstaja pa tudi kultura, ko se otroci učijo od otrok. To so razne pogovorne igre, izštevanke, pravljice, rime. Skozi gibalne igre pa otroke navajamo na demokracijo, ki spodbuja pozitivne odnose v skupini (Arnšek, 2008).

POŠTNA ŠTAFETA (prirejeno po Arnšek, 2008)

Cilji: seznaniti otroke z enim od načinov prenosa informacij, razvijati hitrost, spodbujati zdrav tekmovalni duh.

Pripomočki: žoge iz časopisnega papirja, pisane ovojnice, narejene iz odpadnega papirja in kartonaste škatle, okrašene s pošto simboliko.

Naloga: Otroke razdelimo v dve koloni, ki stojita za črto. Deset do petnajst metrov pred črto postavimo »poštne nabiralnik« (zaboj ali škatlo). Vsak od otrok ima v roki »ovojnico«. Naloga otrok je, da v čim krajšem času pošto znosijo v nabiralnik. Ko prvi odda pismo in se vrne nazaj do kolone, lahko štarta naslednji. Igra je končana, ko zadnji v koloni nalogo uspešno opravi in sede na konec kolone.

Nasveti:

Otroci lahko žogo do »nabiralnika« kotalijo z nogo ali roko, si jo kotalijo/podajajo okrog pasu ali pod koloni, nazaj grede pa se lahko gibajo z različnimi naravnimi oblikami gibanja, kotaljenjem okrog prečne osi. Gibalne vzorce spreminjamo in prilagajamo.

Otroci oddajo »ovojnico« tako, da se zaustavijo 1 meter pred zabojem in ga skušajo zadeti. Ciljajo toliko časa, dokler jim ne uspe zadeti nabiralnika.

Vprašanja s področja družbe:

- **Kaj vse lahko pošljemo po pošti?** Pisma, voščila, razglednice, pakete, denar ...
- **Kam oddamo razglednico ali pismo, ki ga želimo poslati prijatelju?** V poštne nabiralnik ali na pošto.
- **Kako se imenuje oseba, ki razglednico potem odnese do našega prijatelja?** Pismoonoša/ poštar.
- **Kakšno obliko pošte še poznamo?** Elektronsko (e-mail).

Otrokom pokažemo slike, na katerih so pošta, pismoonoša, poštne nabiralnik, različne oblike pošiljk.

RIBOLOV

Cilji: spoznati elementarno igro, značilno za Kitajsko in nekaj temeljnih značilnosti te države, razvijati koordinacijo gibanja celega telesa.

Pripomočki: rutica, zemljevid sveta.

Naloga: Eden od otrok je ribič in ima zavezane oči. Drugi otroci so ribe. Ribe tekajo ob ribiču in se ga skušajo dotakniti. Če se ribe, ki se je dotaknila ribiča, dotakne tudi ribič, je ulovljena. Ribič skuša ugotoviti, kdo je ulovljena riba. Če ugotovi, zamenjata vlogi, sicer je riba rešena in nadaljuje z igro. Območje gibanja rib pred igro natančno določimo (prirejeno po Videmšek in Šajna, 2004).

Nasveti:

Spremenimo lahko način gibanja: hoja v čepu, hoja po vseh štirih, sonožni poskoki, »žabji« poskoki po vseh štirih, poskoki po eni nogi. Tako vplivamo na razvoj različnih gibalnih sposobnosti (moč nog in rok ter ramenskega obroča, koordinacijo gibanja celega telesa).

Ribe se lahko okoli ribiča premikajo s hojo po prstih ali petah. Ker je to gibanje počasnejše in vpliva na umiritev dihanja in krvnega obtoka, je v tem primeru igra primerna tudi za zaključni del vadbene enote, za umirjanje.

Vprašanja/naloge s področja družbe:

- Otrokom povemo, da je ta igra značilna za Kitajsko.
- **Vprašamo jih, ali vedo na katerem kontinentu se nahaja Kitajska?** Povemo jim, da je Kitajska v Aziji. Državo pokažemo tudi na zemljevidu.
- **Koliko prebivalcev ima Kitajska?** Na Kitajskem živi nekaj več kot 1165 milijonov prebivalcev, kar pomeni, da je Kitajska država z največ prebivalci na svetu.
- **Koliko prebivalcev pa ima Slovenija?** Približno dva milijona, kar je precej manj kot Kitajska.
- **Katera je najznačilnejša jed, ki prihaja s Kitajske in jo tudi vi pogosto jeste? S kakšnim priborom jejo?** Riž. Pomagajo si s palčkami.

2.4.2 Gibanje in jezik

Psihologi menijo, da je starost od četrtega do osmega leta primerno obdobje, da se otroci spoznajo z učenjem drugega jezika. Predvsem gre za imitacijsko učenje, kjer je poudarek na govorjenju in izgovorjavi, ki mu je dana. Učenje drugega jezika ne vpliva negativno na razvoj maternega jezika, kot tudi ne na razvoj mišljenja in na otrokov osebni razvoj. Materinščina otroku predstavlja le podlago za nadaljnje učenje tujega jezika.

Spoznavanje prvih besed tujega jezika skozi gibalne dejavnosti zadovoljuje otrokovo potrebo po gibanju in spremembi načina učenja. Otrok se skozi igro niti dobro ne zaveda, da se uči. Skozi gibalno izkušnjo otrok utrjuje jezikovno usvajanje, kadar z besedo pove in z gibom ponazori, kar je povedal (Videmšek, Drašler in Pišot, 2003).

ŠTEVILO PIK (prirejeno po Videmšek, Drašler in Pišot, 2003)

Cilj: učenje števil v angleščini, razvijanje koordinacije rok.

Pripomočki: oštevilčena kocka iz kvadratne kartonaste škatle, večja žoga iz časopisnega papirja.

Naloga: otroci skupaj s pomočnikom naredijo pripomočke, potrebne za igro. Nato se postavijo v krog in eden izmed otrok vrže kocko. Glasno pove število pik, ki jih kaže kocka. Nato učitelj ponovi številko v angleščini, otroci pa jo za njim ponovijo. Prosto po krogu si vržejo toliko podaj, kolikor je bila

številka. Skušajo šteti v angleščini tako, da vsakič preden otrok poda žogo, učitelj najprej pove številko v angleščini (npr. kocka se je ustavila na številki tri: one – podaja, two – podaja, three – podaja). Otrok, ki meče, na glas ponovi številko, hkrati pa poda žogo.

Nasvet: če otroci že znajo šteti do šest, oziroma se skupaj prej naučijo šteti v angleščini do šest, lahko učitelj igro le opazuje ter jim pomaga po potrebi. Namesto da si žogo podajajo z rokami, si jo lahko podajajo z nogo, ali pa jo kotalijo po tleh.

MOJE IME JE (»MY NAME IS...«) ...

Cilj: osvojiti, kako se predstaviti v angleškem jeziku. Razvijanje koordinacije rok, nog.

Pripomočki: večja platenka, napolnjena z rižem.

Naloga: učitelj otroke nauči, kako se predstaviti v angleščini (»My name is Neža. What is your name«). Nato se postavijo v krog, eden izmed otrok zavrti platenko, ki je na sredini. Tisti, pri katerem se ustavi, mu odgovori na vprašanje, še prej pa naredi poljuben gib (počep, poskok, teče okoli kroga, upogib trupa ipd.). Nato nadaljuje igro tako, da zavrti platenko.

Nasvet: otrokom lahko igro nadgrajujemo tako, da povejo tudi koliko so stari (»I am 5 years old«) ali kje živijo (»I live in Ljubljana«), odvisno od učiteljeve domišljije in starostne stopnje otrok. Gibalno lahko vajo spremenimo tako, da točno določimo gib, ki ga mora otrok izvesti, ko je platenka obrnjena proti njemu. Namesto plastenke si lahko podajajo tudi žogo.

2.4.3 Gibanje in umetnost

Umetnost in gibanje imata lahko veliko skupnega. Denimo glasba je osnovna sestavina plesa, rajalnih iger, lahko je le spremljava, ki popestri pusto igranje nogometa. Otrokom razložimo note, posebnosti, stopnjevanje glasnosti in umirjanje. Pri klasični glasbi so skladbe pogosto podobno zasnovane, kot je ena ura gibalnih igranic. Začne se z mirno, tiho melodijo – *piano*, kjer skladatelj poslušalce pripravlja na mogočnejši del skladbe. Skozi *crescendo* se ta ritem stopnjuje ter v nas budi pričakovanja sledečega. Ko smo na vrhu, je pesem udarna – *forte* in neusmiljena. Kasneje se skozi umirjene notne zapise končuje. Konča se – *piano*, umirjeno. To lahko primerjamo z vadbene enote. Tudi otroci na začetku vadbene enote najprej ogrejejo svoje telo, pospešijo srčni utrip in dihanje. Ko ogrejejo svoje telo in se pripravijo na telesni napor, se soočijo z vrhuncem in sicer gibanjem, ki zahteva daljši in bolj intenziven napor. Ko občutijo utrujenost, počasi preidejo na zaključni del vadbene enote in začnejo z umiritvijo srčnega utripa, z vajami za umirjanje. Tako zopet pridemo do zaključene enote. Glasba lahko predstavlja motivacijo za gibanje ter ločuje vadbene enote, pogosto pa pozitivno vpliva na razpoloženje otrok v vseh fazah gibalne ure.

Tudi likovno snovanje je tesno povezano z gibanjem. Pravzaprav je vključeno prav v vsako navedeno igrano v diplomskem delu, saj je poudarek na improviziranih pripomočkih. Otroci z ustvajanjem športnih pripomočkov razvijajo svoje ročne spretnosti. Vedno lahko narišejo kakšno risbo ter jo vključijo v gibanje. Predstavimo jim kakšnega velikega slikarja (npr. Pablo Picasso), pokažemo eno njegovih umetnin, jih navdušimo, da sami ustvarijo podobno sliko ter jih hkrati vključimo v športno igrano. Ob priložnosti lahko kateri od slovenskih ilustratorjev, ki jih otroci poznajo iz otroških revij (npr.

Ciciban in Cicido) obišče DC Mala ulica ter otrokom pokaže svoja dela, jih pouči o svojem poklicu – lahko rišejo živali, po tem pa ob glasbeni spremljavi oponašajo žival, ki so jo narisali. Ko se glasba ustavi, si med seboj zamenjajo risbe.

Lahko povežemo glasbo, umetnost in gibanje. Vsak nariše svoj inštrument, animator jim predstavi kakšno glasbilo, ki ga še ne poznajo ter skupaj sestavijo orkester, kjer otroci v ritmu izvajajo počepe (godala), izpadne korake (tolkala), si mečejo žogice v zrak (pihala) in sonožno skačejo (pianisti).

RDEČA KAPICA (prirejeno po Zirnstein, 2008)

Cilj: razvijati orientacijo v prostoru, razvijati sposobnost poslušanja in sledenja zvokom

Pripomočki: ropotuljice iz plastenek, jogurtovih lončkov, prazne plastenke, paličice (različni improvizirani inštrumenti).

Naloga: izmed otrok izberemo enega, ki bo Rdeča kapica. Ostali otroci se razporedijo po prostoru, vsak ima svoj inštrument, s katerim izvaja glasne zvoke. Predstavljajo gozd, katerega mora rdeča kapica z zavezanimi očmi varno prečkati, ne da bi se zaletela v kakšno »drevo« (glasbeno oviro). Skozi gozd mora priti po varni, tihi poti. Ko ji uspe, se vloge zamenjajo.

Nasveti: otroci z glasbenimi pripomočki se lahko prvič poslužujejo le ropotuljic iz jogurtovih lončkov, da so zvočni signali enaki. Za popestritev pa lahko otroci proizvajajo zvok z dvema tulcema, z ropotanjem po plastenki s palico, z odbijanjem žoge od tal, z raznimi ropotuljicami (v eni je riž, v drugi fižol, v tretji so manjši kamenčki ipd.), z udarjanjem noge ob tla,... Rdeči kapici pa lahko določimo gibalne elemente, s katerimi se mora prebiti skozi gozd – sonožni poskoki, plazenje, skakanje po eni nogi, lahkoten tek,... Otroci so namesto dreves lahko tudi orkester – dirigent (Rdeča kapica) pa mora varno priti mimo njih, kar pomeni, da jih je pravilno vodil skozi skladbo.

Vprašanja s področja glasbe:

- **Naštej godalo, pihalo, trobilo, glasbilo s tipkami, brenkalo in tolkalo! Nato povemo, da te skupine sestavljajo orkester. Pokažemo jim fotografijo vsakega instrumenta.** Violina, flavta, trobenta, klavir, kitara, bobni.
- **Kakšna glasbila ste slišali, ko si je Rdeča kapica utirala pot skozi gozd?** Ropotuljice, tulce, bobne iz plastenek ipd.
- **S katerim delom telesa ste si pri utiranju poti najbolj pomagali?** Z ušesi, s poslušanjem smeri zvoka.
- **Kakšen je naslov naše himne in kdo jo je napisal?** Zdravljica, France Prešeren.

ŽIVALSKI VRT

Cilj: razvijati ustvarjalnost, posnemati živali, razvijati koordinacijo celega telesa.

Pripomočki: kolaž papir/časopisni papir, škarjice, barvice, lepilo.

Naloga: otroke razdelimo v dve skupini. Vsaka skupina ima komplet zgoraj opisanih pripomočkov. Znotraj skupine določijo žival, ki jo bodo oponašali in bo predstavljala njihovo skupino. Druga skupina čimbolj nazorno, z oponašanjem in gibanjem predstavi zamišljeno žival. Nasprotna skupina jo s

pomočjo danih pripomočkov čimbolje uprizori. Hkrati pa tudi druga skupina prikaže njihovo žival, tako da obe skupini ustvarjata. Ko vsaka skupina ustvari žival nasprotne skupine, si med seboj pokažejo izdelek ter komentirajo in povejo, če so uganili pravilno žival.

Vprašanja s področja umetnosti/dramske dejavnosti:

- **Ali poznate vsaj enega slovenskega igralca? Katerega?** Janez Škof.
- **Ali vaši starši hodijo v gledališče? Znete naštet vsaj eno, ki je v Ljubljani?** Drama, MGL, Glej, Lutkovno gledališče, Španski borci, Miniteater...
- **Katera gledališča v Ljubljani so namenjena otroški generaciji? Je kdo od vas že bil v gledališču?** Miniteater in Lutkovno gledališče.
- **Kaj počnejo igralci na odru?** Igrajo razne igre, uprizarjajo drame, oponašajo like, pojejo, plešejo ipd. (razvije se razprava).
- **Ali je igrilstvo poklic?** Ja.

2.4.4 Gibanje in narava

Povezava med gibanjem in naravo je skoraj neizogibna. Kajti ko posvetijo prvi sončni žarki, se otroci z vrtcem, krožki ali s starši odpravijo ven na svež zrak. Tam so v stiku naravnimi pojavi, spoznavajo temperaturne razlike, spreminjanje barve drevesnih listov, ki so okoli njih. Se izogibajo čebelar in osam, ker se bojijo njihovega pika. Ko pa je pokrajina bela, zasnežena, se spomnijo na polarnega medveda in vlečnega psa huskyja, katerim sneg predstavlja najboljši letni čas, ko jih nikoli ne zebe.

Narava je otrokom v predšolskem obdobju zelo zanimiva, saj jo nenehno opazujejo in se čudijo neverjetnim naravnim pojavom. Kam odletijo ptice poleti in kaj se zgodi z žuželkami? Kdo pridno dela med, ki si ga dajemo v čaj in mažemo na kruh? S podobnimi vprašanji se pogosto srečamo, otroci pa kar hrepenijo po odgovorih. Zato je vredno čim bolj kvalitetno preživeti prosti čas na prostem.

Ko pa je slabše vreme in je zunaj prevroče, smo na varnem v DC Mala ulica. Takrat lahko naravo skozi gibanje spoznavamo drugače. Z igrami, ki vključujejo naravne pojave, živali, letne čase ipd. Tako se otroci lahko tudi posredno še vedno pa skozi gibalno igro učijo o naravi.

PTICE

Cilj: razvijati koordinacijo celega telesa, razvijati hitro odzivanje.

Pripomočki: polomljeni obroči ali večje škatle.

Naloga: vsaka ptičica (otrok) ima svoje gnezdo, katerega predstavljajo polomljeni obroči, večje škatle ali pa poljubna oznaka. Animator vsakič pove drugo vrsto ptic, otroci pa takrat zamenjajo gnezda. Oponašajo ptice. Tako spoznavajo različne vrste ptic.

Nasvet: igra je primerna za zadnji del vadbene enote. Da jo otežimo, lahko vsakič izmaknemo eno gnezdo, tako da bo vsakič ena ptičica ostala brez gnezda.

Vprašanja s področja narave:

- **Kam odletijo ptice pozimi?** Nekatere odletijo na jug, v toplejše kraje.
- **Katere ptice so znane po tem, da kradejo?** Srake.

- **Ali je ptica lahko tudi domača žival?** Ja. Imamo jih v primernih kletkah.
- **Katera vrsta ptice je pisana in govori? Izhaja iz Južne Amerike.** Papiga ara.

NABIRANJE GOB

Cilj: spoznati gobe. Razvijati koordinacijo celega telesa, razvijati hitro odzivnost in orientacijo v prostoru.

Pripomočki: karton, škarje, barvice (rdeče, rumene), dve škatli.

Naloga: vsak otrok iz kartona izreže čim več gob (15 minut namenimo izdelovanju gob). Poljubno jih pobarva z rumeno ali rdečo barvico. Otroke razdelimo v dve skupini ter pravično razdelimo užitne (rumene) in neužitne (rdeče) gobe na dve polovici. Igralni prostor je z vrvjo razdeljen na polovico. Vsaka polovica ima po tleh razporejeno enako število gob. Otroci se prosto gibajo po svoji polovici. Na znak skušajo otroci iz druge polovice igrišča nabrati čim več užitnih (rumenih gob) ter jih pospraviti v svojo košaro (škatlo). Rdečih mušnic ne smejo nabirati, ker so strupene. Na učiteljev znak se ustavijo in zmaga tista skupina, ki je nabrala največ užitnih gob s sosedovega igrišča.

Vprašanja s področja narave:

- **Kdaj je primeren letni čas za gobe? Kje rastejo?** Jeseni, rastejo večinoma v gozdu.
- **Katere gobje jedi poznate?** Gobova juha, gobova omaka, pohane marele, vložene gobice...
- **Ali so vse gobe užitne? Katere so strupene?** Če ne vedo odgovora, jim mi razložimo, da je kar nekaj gob strupenih, najbolj znani pa sta rdeča in zelena mušnica (pokažemo jih na sliki). Povemo, da moramo biti natančni pri nabiranju gob, saj so užitne in neužitne gobe pogosto podobnega izgleda.

2.4.5 Gibanje in matematika

Mlajšim otrokom tik pred vstopom v šolo nikakor ne smemo vsiljevati novih znanj, temveč jih skušamo predstaviti čim bolj zanimivo. Pomembno je, da se otroci z matematičnimi problemi, ki ponavadi ne budijo ravno največjega zanimanja, srečajo skozi igro, ko skušajo razvozlati računske uganke. Matematika je ena izmed nujnih poglavij učenja v otroštvu. Celotno življenje smo v stiku s številkami, zato je pomembno nameniti veliko časa področju matematike. Ker pa so same številke precej dolgočasne, jih je koristno spoznavati skozi gibalne igre. Pri matematiki gre tudi za prepoznavanje simetrije, katero se da dobro ponazoriti z igro, ko morajo otroci simetrično – zrcalno postaviti pripomočke, ki ležijo na eni strani prostora, na drugo stran.

Skozi igro spoznavajo osnovne merske enote, srečajo se s pojmi, ki umeščajo predmet v prostoru (znotraj, zunaj, pod, nad, med,...), prepoznajo geometrijske like, logično razmišljajo ter rešujejo računske operacije.

$3 + X = 5$ **ali** v skupini morate biti trije, prosto tečete po prostoru. Ko zaslišite znak, vas mora biti v skupini pet. Sedaj sta v skupini dva več kot prej! Uganka je rešena na bolj zanimiv način. Otrok logično sklepa.

GEOMETRIJSKI LIKI (prirejeno po Videmšek in Pišot, 2007)

Cilj: prepoznavanje geometrijskih likov, razvijati moč in koordinacijo v prostoru.

Pripomočki: karton in škarje.

Naloga: vsak otrok iz kartona izreže en geometrijski lik (krog, kvadrat, trikotnik, pravokotnik). Vsak se s svojim geometrijskim likom premika po prostoru. Ko učitelj pokaže trikotnik, morajo vsi otroci, ki imajo trikotnik narediti pet počepov. Vsak lik mora priti na vrsto. Nato geometrijske like med seboj zamenjajo. Tisti, ki imajo krog, naredijo tri upogibe trupa, kvadrati naredijo tri zaporedne obrate na eni nogi, tisti, ki imajo pravokotnik, pa naredijo pet sonožnih poskokov.

Nasvet: učitelj lahko namesto prostega gibanja po prostoru točno določi gibanje (skoki po eni nogi, plazenje, skakanje, kotaljenje ipd.).

Vprašanja s področja matematike (geometrija):

- **Naštejte nekaj predmetov iz okolja, ki so pravokotni, kvadratni, okrogli ali trikotni!** Ura, okno, vrata, žoga, zvezek, sonce, guma,...
- **Ali prepoznate geometrijska telesa?** Učitelj otrokom kaže slike geometrijskih teles ter tiste, katerih ne poznajo, opiše.

MOJ ULOV (prirejeno po Videmšek, Tomazini in Grojzdek, 2007)

Cilj: razvijati koordinacijo celega telesa, razvijati sposobnost štetja ter enostavnega seštevanja in odštevanja.

Pripomočki: kocka in različni predmeti (odpadni materiali).

Naloga: kocko otroci skupaj z vaditeljem sestavijo iz kvadratne škatle ter napišejo pike. Vsak otrok vrže kocko in si številko pik, ki je padlo, zapomni. Lahko si številko napišejo na list papirja, da je ne pozabijo. Ko vsak otrok vrže kocko in ima svoje število pik, jih postavimo na rob. Skupaj razmečemo predmete po prostoru. Na znak otroci kar se da hitro naberejo toliko predmetov, kot jih narekuje število vrženih pik. Skupaj preverimo, ali so uspeli nabrati ustrezno število pripomočkov.

Nasvet: otroci lahko v paru preverijo število predmetov. Kocko lahko otroci mečejo tudi večkrat, pike napišejo na list papirja ter jih seštejejo. Ta način zahteva že višje znanje matematike. Lahko pa kocko prosto mečemo in tako vadimo seštevanje in odštevanje.

Teorija s področja matematike:

Skupaj z otroki seštevamo predmete, ki nas obdajajo. Razložimo jim težje računske operacije. Postavljamo jim računske naloge, še vedno si lahko pomagamo s kocko. Povemo jim, da si pri težjih računih lahko pomagamo z računalom.

3 SKLEP

V diplomskem delu je predstavljenih le nekaj iger, s katerimi lahko otrokom na nov način predstavimo in približamo šport, hkrati pa jih seznanimo z ročnimi spretnostmi. Takšnih iger je danes zelo veliko, najdemo jih v mnogih priročnikih, hkrati pa ne zahtevajo specifičnih športnih pripomočkov, temveč takšne, ki jih je moč prilagajati in spreminjati po potrebi. Zato lahko igre poljubno spreminjamo in prilagajamo. Vsekakor izdelava in uporaba športnih pripomočkov pozitivno vpliva na otrokov razvoj. Že zgodaj ga lahko navadimo, da širše gleda na predmete, ki ga obdajajo. S tem otrokom tudi privzgojamo skrb za okolje ter ga učimo reciklaže.

DC Mala ulica je primeren za izvedbo takšnih iger. Ker za izvedbo ne potrebujejo veliko materialnih sredstev in ker uporabljajo materiale, ki so večinoma varni za otroke, je to odličen prostor, kamor bi jih glede na tematiko lahko umestili. Imajo veliko ustvarjalnih delavnic, vendar glede na pester program, malo manj športnih. Ker pa je gibanje zelo pomemben dejavnik v predšolski fazi otroka, bi takšna delavnica v ta prostor dodala tudi gibanje skozi ustvarjanje.

V diplomskem delu smo predstavili gibalne igre, ki smo jih izvedli tudi v obliki delavnic na štiridnevem festivalu »Igraj se z mano«. Imenovala se je eko športna delavnica. Uporabili smo elemente, ki jih predstavljamo v diplomskem delu ter tako v praksi izvedli nekaj delavnic, za katere menimo, da so primerne za umestitev v DC Mala ulica. Festivala so se udeležili predvsem predšolski otroci iz vrtcev, delavnic pa so se udeležili tudi otroci s posebnimi potrebami in mimoidoči posamezniki. Odziv obiskovalcev je bil izredno pozitiven, otroci so, denimo, neizmerno uživali ob izdelavi lastne žoge. Kasneje so svojo žogo poljubno, glede na gibalne sposobnosti, uporabili. Nekateri so metali v kartonasti koš, drugi skakali po improviziranem poligonu, nekateri so s papirnato žogo igrali nogomet. Največ veselja pa je prinesel baseball. Na koncu delavnice si je vsak izrezal svojo medaljo ter z nasmeškom in svojo žogo odšel na druge delavnice.

Ugotovili smo, da je pri nehomogenih skupinah najbolje narediti delavnico v dveh ali treh postajah, kjer je vsaka prilagojena različni starostni stopnji, da se nihče ne dolgočasi.

Slika 13. Jaz in moje prijateljice, ki so pripomogle k EKO športni delavnici.

Delavnice, ki temeljijo na odpadnih materialih, je glede na izkušnje na festivalu, bolje izvajati v zaprtem prostoru, kjer ni vetra in vpliva drugih vremenskih dejavnikov. Ker imamo opravka z lahkimi papirnatimi materiali, se hitro zgodi, da nam del poligona odpihne, ali pa dež premoči koš. Zato se

zopet vračamo k dejstvu, da so v DC Mala ulica dobri pogoji za izvedbo. Dvorana za delavnice je sicer manjša, vendar število udeležencev le redko preseže 15 otrok. Ponavadi se jih na delavnico prijavi le okoli 8. Pogosto pa otrok pride med delavnico ali pa jo predčasno zapusti. Naše delavnice so večinoma sestavljene tako, da ni potrebno, da je otrok prisoten od začetka do konca vadbene enote. Otroku lahko samo naredi žogico, jo vrže v koš in odide.

Otroci so v predšolskem obdobju najbolj odprti za učenje in osvajanje novih spretnosti in znanj. Zato je pomembno, da se njihovi skrbniki tega zavedajo in temu primerno prisluhnejo otroku ter mu s ponudbo čim več različnih znanj širijo razgledanost ter zanimanje za širša področja. Gibanje je naravna danost, ki v zgodnjem otroškem obdobju od otroka ne zahteva posebnih znanj. Zato je šport odlično sredstvo, da otroku približamo področja na zabaven in nov način.

4 VIRI

- Arnšek, M. (2008). *Možnosti povezovanja področij gibanja in družbe v vrtcu*. Diplomsko delo, Fakulteta za šport. Pridobljeno iz <http://www.fsp.uni-lj.si/COBISS/Diplome/Diploma22056350ArnsekMaja.pdf>
- Bojc, S. (2013). *Mestno igrišče: Ljubljana, pomanjšana, za male Ljubljančane*. Pridobljeno iz: <http://www.delo.si/druzba/panorama/mestno-igrisce-ljubljana-pomanjsana-za-male-ljubljanecane.html>
- Cah, K. (2013). Oblazinjen raj za najmlajše. *Ona*, 4, 34-35.
- H.Werner, P. in A. Simmons, R. (1990). *Homemade play equipment for children*. Pridobljeno iz <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED320868.pdf>
- Kurikulum za vrtce* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za šolstvo.
- Lipar-Kadunc, G. (1989). *To zmorem tudi jaz*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Mala ulica. (2013). Pridobljeno iz: <http://malaulica.si>
- Otroški muzej Hermanov brlog. (1.6.2013). Pridobljeno iz http://www.burger.si/MuzejiInGalerije/MuzejNovejseZgodovineCelje/HermanovBrlog/HermanovBrlog_Uvod.htm
- Romih Masnoglav, N. (25.4.2013). *Predstavitev metode Feldenkrais*. Pridobljeno iz <http://www.feldenkrais.si/o-metodi-feldenkrais/predstavitev-metode/>
- Videmšek, M., Berdajs, P. in Karpljuk, D. (2003). *Mali športnik*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
- Videmšek, M., Drašler A. in Pišot R. (2003). *Gibalna igra kot sredstvo za seznanjanje s tujim jezikom v zgodnjem otroškem obdobju*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
- Videmšek, M. in Jovan, N. (2002). *Čarobni svet igral in športnih pripomočkov*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
- Videmšek, M. in Pišot, R. (2007). *Šport za najmlajše*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
- Videmšek, M., Stančevič, B. in Sušnik, N. (2006). *En, dva, tri, igray se tudi ti! Gibalne igrice za otroke in odrasle*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
- Videmšek, M., Strah, N. in Stančevič, B. (2001). *Igrajmo se skupaj*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
- Videmšek, M., Tomazini, P. in Grojzdek, M. (2007). *Gibalne igre z improviziranimi pripomočki*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Videmšek, M. in Visinski M. (2001). *Športne dejavnosti predšolskih otrok*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Zimstein, N. (2008). *Možnosti povezovanja športnih in glasbenih vsebin v vrtcu*. Diplomsko delo, Fakulteta za šport. Pridobljeno iz <http://www.fsp.uni-lj.si/cobiss/diplome/Diploma22050410ZirnsteinNastja.pdf>

Fotografije: Neža Adamič